
Znajo petnajstletniki in petnajstletnice upravljati z denarjem?

Leta 2012 so v raziskavi PISA petnajstletniki in petnajstletnice prvič reševali tudi naloge iz finančne pismenosti. Gre sploh za prvi preizkus finančne pismenosti otrok v zgodovini. Sodelovalo je okrog 29.000 petnajstletnikov in petnajstletnic iz 18 držav članic OECD in držav partneric, rezultati pa predstavljajo populacijo okrog 18 milijonov petnajstletnikov in petnajstletnic.

1. Znanje petnajstletnikov in petnajstletnic o finančni pismenosti je izjemno različno, tako med državami kot tudi znotraj njih.
2. Povprečni dosežki petnajstletnikov in petnajstletnic iz 13 držav članic OECD in 5 držav partneric kažejo, da jih je le 10 odstotkov zmožnih analizirati kompleksne finančne produkte, največ 15 odstotkov pa jih je zmožnih sprejemati enostavne odločitve o vsakodnevni porabi denarja in prepoznati namen vsakodnevnih finančnih dokumentov, denimo, računa.
3. V 17 državah so fantje in dekleta dosegli podobne rezultate v finančni pismenosti.
4. Če primerjamo rezultate fantov in deklet, ki imajo podobne rezultate v matematični in bralni pismenosti, vidimo, da so v 11 državah fantje na preizkusu finančne pismenosti dosegli višje rezultate od deklet.
5. Finančna pismenost je zaradi določenih veščin specifična in se precej razlikuje od matematične ali bralne pismenosti.

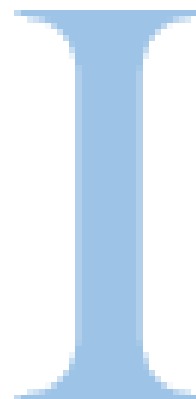

Raziskava PISA 2012 opredeljuje **FINANČNO PISMENOST** kot posameznikovo poznavanje in razumevanje finančnih pojmov in tveganj, vključuje pa tudi veščine, motivacijo in samozavest, da posameznik uporabi to poznavanje in razumevanje pri sprejemanju učinkovitih odločitev v različnih finančnih kontekstih, da izboljša svoje finančne stanje in finančno stanje družbe ter da lahko sodeluje v ekonomskih odločitvah.

Danes se petnajstletnice in petnajstletniki soočajo z zapletenejšimi finančnimi izzivi in sprejemajo več finančnih odločitev kot nekoč njihovi starši. Mnogi že imajo bančne račune in predplačniške mobilne telefone ter uporabljajo internetne bančne storitve.

	Dosežki v finančni pismenosti
Šanghaj - Kitajska	603
Flamska skupnost - Belgija	541
Estonija	529
Avstralija	526
Nova Zelandija	520
Češka	513
Poljska	510
Latvija	501
OECD povprečje (13)	500
ZDA	492
Rusija	486
Francija	486
Slovenija	485
Španija	484
Hrvaška	480
Izrael	476
Slovaška	470
Italija	466
Kolumbija	379

Bolje, kot bo posameznik ali posameznica razumel(a) finančne koncepte in produkte (delnice, obveznice, vzajemni skladi, naložbena zavarovanja, varčevalni račun, rentno varčevanje), lažje bo sprejemal(a) finančne odločitve.

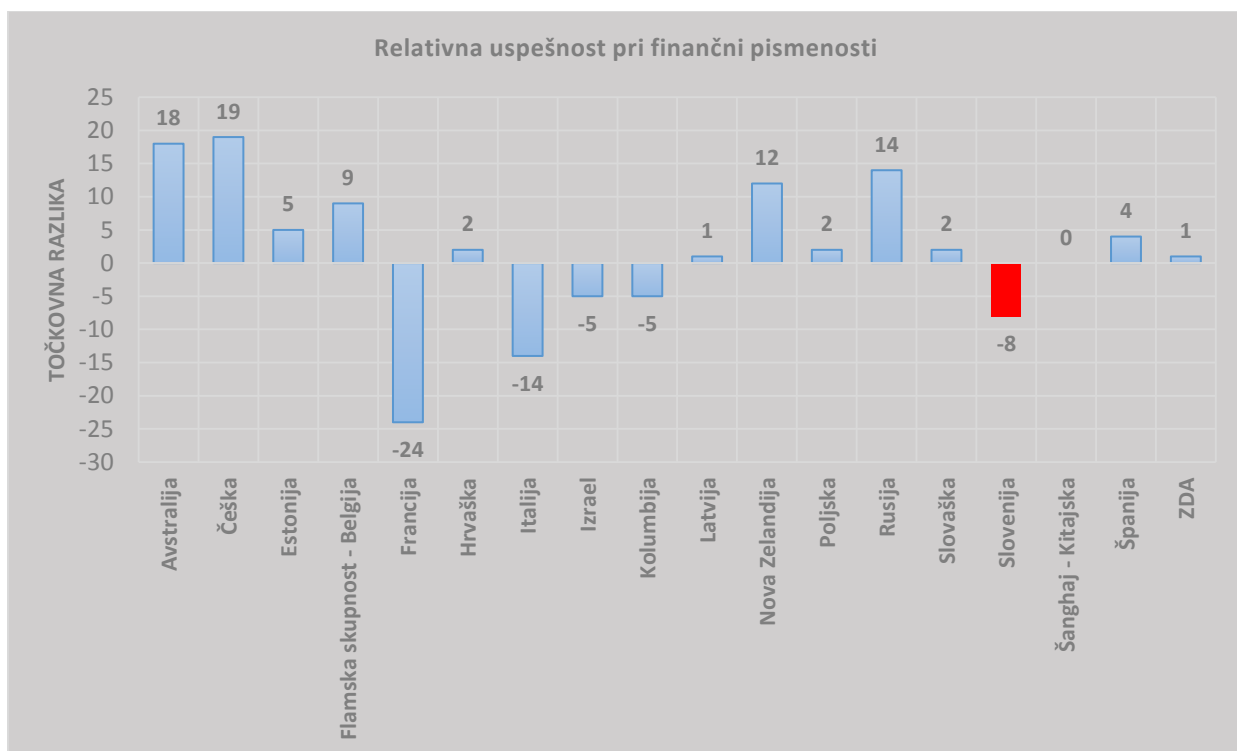

Med 10 odstotki petnajstletnikov in petnajstletnic z najvišjimi dosežki in 10 odstotki petnajstletnikov in petnajstletnic z najnižjimi dosežki je v povprečju 247 točk razlike.

Uspešnost petnajstletnikov ali petnajstletnic pri matematični in bralni pismenosti ni nujno povezana z njihovo uspešnostjo pri finančni pismenosti:

- Na Češkem ter v Estoniji in Avstraliji so petnajstletniki in petnajstletnice dosegli več točk v finančni pismenosti, kot je bilo pričakovati glede na njihove dosežke pri bralni in matematični pismenosti.
- V Franciji, Italiji in Sloveniji so petnajstletniki in petnajstletnice dosegli manj točk v finančni pismenosti, kot je bilo pričakovati glede na njihove dosežke pri bralni in matematični pismenosti.

V državah s pozitivno točkovno razliko med dejanskim in pričakovanim dosežkom (relativna uspešnost) so petnajstletniki in petnajstletnice v finančni pismenosti dosegli višje število točk od pričakovanih. V državah z negativno točkovno razliko med dejanskim in pričakovanim dosežkom petnajstletnikov in petnajstletnic v finančni pismenosti so dosegli nižje število točk od pričakovanih.

Slovenija

Kar 90 odstotkov slovenskih petnajstletnikov in petnajstletnic že ima bančni račun, kar je najvišji odstotek med 18 sodelujočimi državami.

Slovenija spada v skupino petih držav, kjer so se petnajstletniki in petnajstletnice pri finančni pismenosti odrezali slabše, kot bi pričakovali glede na njihove dosežke pri matematični in bralni pismenosti.

Na vseh ravneh – preizkus je bil razdeljen na pet ravni – je odstotek slovenskih petnajstletnikov in petnajstletnic, ki so osvojili določeno raven, pod povprečjem OECD, prav tako je pod povprečjem skupni dosežek, to je 485 točk – povprečje držav OECD je 500 točk.

Temeljno raven finančne pismenosti pri nas dosega **82 odstotkov** petnajstletnikov in petnajstletnic, medtem ko je OECD povprečje 85 odstotkov.

Vsaj tretjo raven dosega **55 odstotkov** slovenskih petnajstletnikov in petnajstletnic, medtem ko je OECD povprečje 62 odstotkov.

Vsaj četrto raven pri nas dosega **24 odstotkov** petnajstletnikov in petnajstletnic, medtem kot je OECD povprečje 32 odstotkov.

Najvišjo, peto raven finančne pismenosti dosega **6 odstotkov** slovenskih petnajstletnikov in petnajstletnic, medtem ko je povprečje OECD 10 odstotkov.

Podobno kot pri matematični in bralni pismenosti lahko razlike v dosežkih med petnajstletniki in petnajstletnicami osvetlimo tudi s socialnim, ekonomskim in kulturnim okoljem, iz katerega prihajajo. Z njim lahko pojasnimo približno 16 odstotkov razlik v dosežkih finančne pismenosti, kar se ne razlikuje pomembno od povprečja OECD – 14 odstotkov.

Če primerjamo dva petnajstletnika ali petnajstletnici, ki prihajata iz različnih ekonomskih, socialnih in kulturnih okolij, je med njima v dosežku bralne pismenosti 41 točk razlike v prid tistega ali tiste, ki prihaja iz ugodnejšega ekonomskega, socialnega in kulturnega okolja.

Države različno pristopajo k opolnomočenju petnajstletnikov in petnajstletnic za življenje v zapletenem finančnem svetu. Ponekod so v kurikulum že začeli vpeljevati predmet finančno izobraževanje, drugje petnajstletnike in petnajstletnice s to vsebino seznanijo pri primarnih predmetih, denimo, pri matematiki. Dokončnih odgovorov, kaj je bolj učinkovito, še ni. Kot primer lahko navedemo petnajstletnike in petnajstletnice v Šanghaju, ki so dosegli najboljše rezultate, a se s finančnimi izzivi v šoli srečujejo zelo redko.